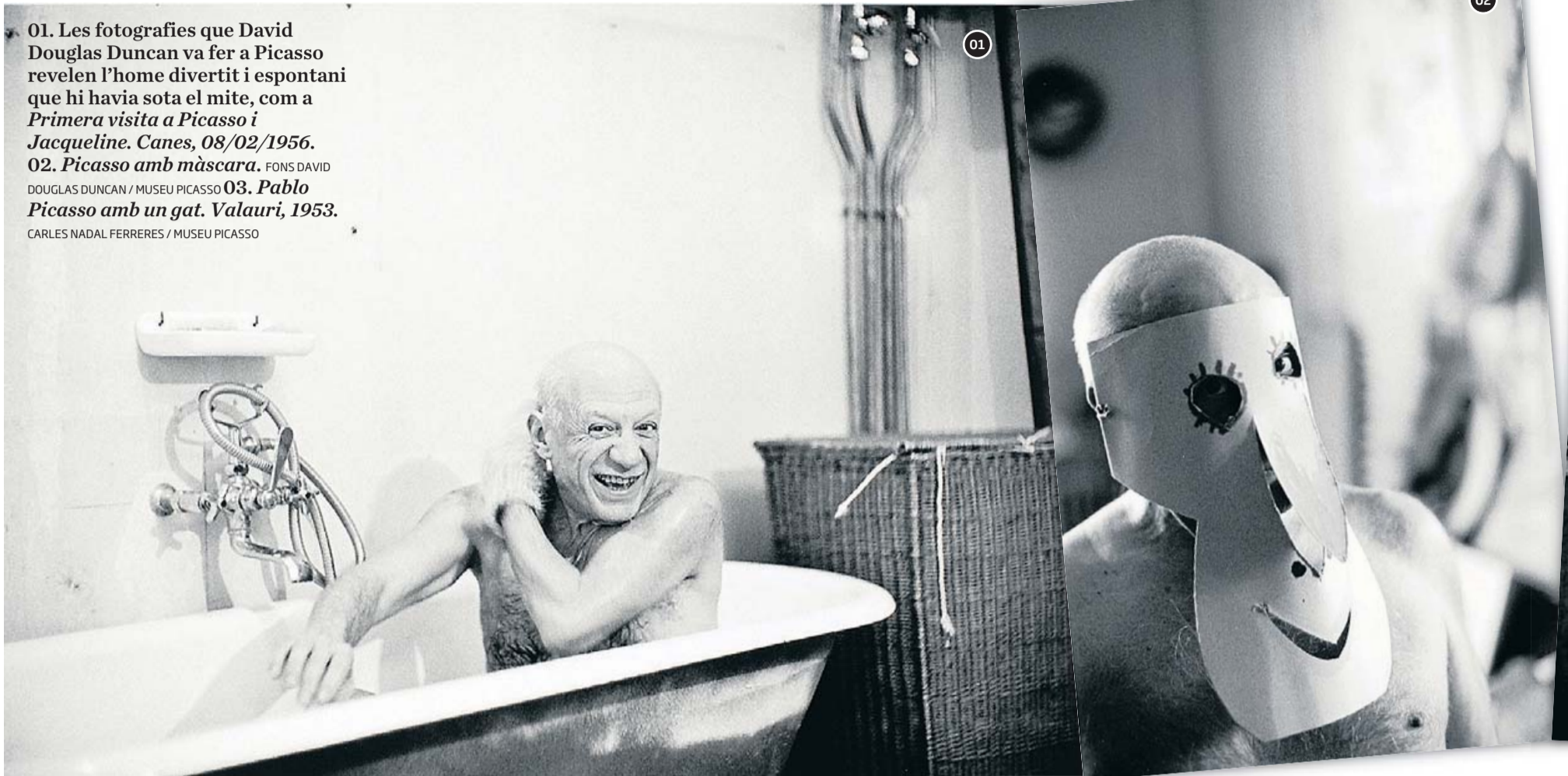

Cultura

ART

01. Les fotografies que David Douglas Duncan va fer a Picasso revelen l'home divertit i espontani que hi havia sota el mite, com a *Primera visita a Picasso i Jacqueline. Canes, 08/02/1956.*
 02. *Picasso amb màscara.* FONDS DAVID DOUGLAS DUNCAN / MUSEU PICASSO
 03. *Pablo Picasso amb un gat. Valauri, 1953.* CARLES NADAL FERRERES / MUSEU PICASSO

La generositat de Pablo Picasso amb l'exili republicà

Dues investigadores revelen detalls de la solidaritat del malagueny amb els vençuts fins als anys 50

ANTONI RIBAS TUR
BARCELONA

Com que sap espanyol, la historiadora de l'art francesa Geraldine Mercier va rebre un encàrrec molt concret mentre feia la beca del seu doctorat al Museu Picasso de París: estudiar els documents de l'arxiu personal de l'artista sobre la seva relació amb Espanya. La majoria estan escrits en castellà i encara no s'havien treballat en profunditat. Gràcies a la feina de Mercier s'ha pogut conèixer amb més detall el compromís polític i la solidaritat que va mostrar l'artista amb els exiliats republicans després de la Guerra Civil. "Entre els documents hi ha moltes sol·licituds d'associacions i organismes polítics i comitès de defensa dels republicans durant la guerra i durant els anys 40 perquè els donés suport", explica Mercier.

Aquestes demandes no eren estranyes, ja que aleshores Picasso ja estava considerat com un gran artista i després de pintar el *Guernica* s'havia convertit en una figura icònica també a nivell polític. "Hi ha

vegades que les sol·licituds es limiten a demanar-li que sigui el president honorífic d'alguna associació", afirma l'experta. Però va haver-hi una sèrie d'escrits que van cridar-li l'atenció: "Picasso no acostumava a contestar les cartes, però vaig trobar que n'havia respost algunes, i això vol dir que estava realment interessat en aquella associació o l'organisme". A més, va poder treballar amb una llibreta de comptes i va descobrir que Picasso va fundar a París el Comitè d'Ajuda als Republicans Espanyols, que coordinava les donacions econòmiques, de roba i aliments fetes als Estats Units, Mèxic i l'Amèrica Llatina i que anaven destinades a l'Hospital Varsòvia de Tolosa i a una colònia d'exiliats al sud de França. Una altra troballa és la documentació d'una donació de 100.000 francs al Comitè General d'Ajuda a Espanya. Amb aquests diners es podia donar llet a 4.720 nens durant tres mesos.

Geraldine Mercier va fer públics els resultats de la seva recerca ahir amb una ponència dins el III Congrés Internacional Picasso, que se celebra fins diumenge al Col·legi

Compromès
"Picasso va adoptar un paper de pare protector", afirma Real

d'Arquitectes de Catalunya i a la Fundació Palau de Caldes d'Estrac. A més de la presentació, desenvoluparà la seva recerca dins l'exposició que el Museu Picasso de París dedicarà al *Guernica* el 2018. Aquesta edició del congrés està centrada en una temàtica tan complexa com és *Picasso i identitat*.

Un ajut cada vegada més intens

A més de Mercier, hi ha una altra estudiosa al congrés que s'ha capbussat en la solidaritat republicana de l'artista. La investigadora Inmaculada Real s'ha capbussat en el terreny encara poc conegut del llegat dels artistes republicans exiliats. "Picasso va ser per a ells una taula de salvació i un trampolí per llançar-se a la vida artística internacional", afirma Real, que va dedicar la seva tesi doctoral als museus que van recuperar patrimoni de l'exili.

Picasso ja col·labora amb la República l'any 1937 però el seu compromís s'intensifica a partir de l'any 1939 –quan molts artistes i intel·lectuals creuen la frontera– i es prolongarà fins als anys 50. Aquest període coincideix amb la feina que

els exiliats van fer de manera conjunta per evocar la memòria de la cultura republicana amb cercles culturals a París i Tolosa. "Els artistes que es van quedar a França després de la Guerra Civil tenen un punt en comú: Picasso. Tots en algun moment el coneixen, visiten el seu taller o li demanen ajuda", subratlla Real.

La implicació de l'artista malagueny amb aquests compatriotes i col·legues va ser molt diversa: va gestionar la sortida dels camps de concentració de Manuel Ángeles Ortiz i Antonio Rodríguez Luna, va regalar obra seva a altres artistes com Pedro Flores perquè poguessin aconseguir diners venent-la, també va rescatar el taller Ángeles Ortiz mentre estava tancat, va vendre obres pròpies en actes benèfics i, fins i tot, va presentar col·leccionistes i marxants a aquests artistes i va participar amb ells en exposicions.

"La generositat de Picasso amb l'exili republicà és molt rellevant. Alguns l'han criticat per no haver denunciat públicament el feixisme i haver-se limitat a fer obres en suport de la República, però l'actuació

DUES SEQÜELES EN UNA SOLA PEL·LÍCULA

M. Night Shyamalan prepara *Glass*, una pel·lícula que actuarà com a seqüela de dos dels seus films, *El protegit* i *Múltiple*. Estarà protagonitzada per Bruce Willis, Samuel L. Jackson, James McAvoy i Anya Taylor-Joy.

DEMANEN MÉS DOBLATGE EN CATALÀ

El Parlament insta el govern espanyol, per mitjà d'una moció, a garantir que un 50% de films estrenats als cinemes es doblin o subtitulin al català. També demana que s'estimuli la subtitulació de VO en català i occità.

que va fer ell no la va fer cap altre espanyol. Picasso va adoptar un paper de pare protector", diu Real. Aquests ajuts no només van fer efecte en la vida dels exiliats i en la consciència de Picasso. També es va notar en la col·lecció del malagueny, que es va enriquir amb les obres que aquests artistes li van regalar. I fins i tot en la seva pròpia obra: "Picasso els va influir, però en el cas d'Apel·les Fenosa també va ser al revés. Picasso adopta el seu llenguatge i fa obres molt paral·leles. Aquest paral·lelisme es pot veure mirant les obres de Fenosa que hi ha a la col·lecció personal de Picasso i en peces molt semblants que Picasso va fer un o dos anys després", conclou la investigadora.

La tria de la identitat com a tema central d'aquesta edició del Congrés Internacional Picasso té a veure amb l'exposició de retrats que es pot veure al seu museu barceloní. "La identitat en Picasso és un interrogant constant i seguim trobant noves explicacions. Els retrats i els autorretrats són sovint una investigació sobre la identitat dels models i d'ell mateix", afirma el catedràtic del Trinity College i membre del comitè assessor del Congrés, Michael Fitzgerald. "Picasso té múltiples identitats, des de com va vestir fins a les seves identitats espanyola i catalana", diu el director del Museu Picasso i també membre del comitè, Emmanuel Guigon. L'encarregada d'obrir el congrés va ser directora adjunta del Centre Georges Pompidou de París i experta en Picasso, Brigitte Leal, que va parlar d'un Picasso espanyol i català de cor però francès d'adopció. —

El 'Guernica', una pintura cervantina

Coincidint amb el 80è aniversari de la pintura, el *Guernica* centra un dels blocs del III Congrés Internacional Picasso. Rafael Inglada, de la Fundació Pablo Picasso de Màlaga, va explicar ahir que aquesta obra s'ha relacionat amb pel·lícules i amb artistes com Goya i Géricault, però que hi ha un referent més pròxim: la tragèdia *Numancia*, de Miguel de Cervantes. A més del fet que la pintura i l'obra de teatre comparteixen la temàtica de la destrucció d'una ciutat i la desolació d'un poble, Picasso va pintar el *Guernica* en un taller que mesos abans havia sigut el local d'assaig d'un muntatge d'aquesta obra. "El *Guernica* és una posada en escena teatral, una escenificació surrealista dins el seu propi taller", va dir Inglada, que va relacionar passatges del text amb detalls de la pintura. A més, la professora de la UNED Genoveva Tusell va explicar les vicissituds del retorn de la pintura a Espanya: va recordar que el primer intent de recuperar-la es remunta a l'any 1968 encara durant el franquisme i que l'operació va perillar en diverses ocasions, especialment arran del cop d'estat del 23-F.

PROJECCIÓ INTERNACIONAL

Catalunya mostrarà a la Biennal com sona Venècia

Antoni Abad crea un mapa sensorial per a invidents

LAURA SERRA
BARCELONA

No es pot dir que no sigui original: la participació catalana a la Biennal d'Art de Venècia d'arts visuals consistirà en una experiència que no es veu. S'haurà de viure. Es titula *La Venezia che non si vede* (*La Venècia que no es veu*) i fa referència a la ciutat tal com l'experimenten les persones amb deficiències visuals. L'artista Antoni Abad ha estat treballant els últims nou mesos amb col·lectius d'invidents i estudiants d'art de la ciutat per crear un mapa sonor de Venècia. A partir del 13 de maig, quan s'obri la 57a exposició internacional d'art, es tracta que qualsevol persona que tingui un mòbil convencional pugui descobrir, a través d'una aplicació (Blind.wiki), la ciutat des d'una nova perspectiva: podrà escoltar la descripció dels llocs, dels perills d'accessibilitat que hi ha al seu voltant, fins i tot de les olors o del tacte que poden tenir les pedres. "La gent que no hi veu ens ensenyarà a nosaltres el que no veiem", explica l'artista.

Els Cantieri Navali, la seu catalana de les biennals d'art i arquitectura, no acolliran una exposició d'obres ni una instal·lació, com és habitual en la majoria de països. Per a Catalunya serà només el quarter general del projecte que comissarien Roc Parés i Mery Cuesta; això sí, serà "el primer pavelló ideat amb criteris de *disseny per a tothom*, una aposta molt innovadora i sensorial, que li dona un *look* molt particular", diu Cuesta, referint-se a l'adaptació

Mirades
"La gent que no hi veu ens ensenyarà a nosaltres el que no veiem", diu Abad

Pioner
El pavelló català s'ha ideat amb criteris de 'disseny per a tothom'

de l'espai a tot tipus de condicions i discapacitats. D'aquesta seu també sortiran recorreguts sensorials en barca dirigits per persones cegues.

Projectes 'human specific'

Antoni Abad ja té experiència en aquest tipus d'intervencions artístiques col·laboratives amb col·lectius especials: ha treballat amb taxistes a Mèxic, missatgers a São Paulo i prostitutes a Madrid. En comptes de *site specific*, ell en diu *human specific*, perquè són les mateixes persones del lloc les que creen i comparteixen els continguts per elaborar un arxiu digital públic. De fet, una cartografia sonora similar a la que ja es pot consultar sobre Venècia –fins ara tenen geolocalitzades 1.100 entrades– ja l'havia ideat a Roma, a Sydney i a Berlín, i la podria adaptar també a Barcelona o altres ciutats. A Venècia anirà acompanyat de més ressò i d'iniciatives com un documental del *making of*, un seminari internacional i la publicació del primer còmic totalment pensat per a invidents, de la mà del dibuixant Max, un treball pel qual pràcticament s'ha hagut d'inventar un nou llenguatge tàctil universal.

"En aquest projecte els cecs guien els pigalls. I no es queda en un pavelló, sinó que s'escampa per tota la ciutat", explica Manuel Forcano, director de l'Institut Ramon Llull, l'ens que aporta els 500.000 euros de pressupost que costa la participació catalana a la Biennal de Venècia. —

Els invidents són els autors de la cartografia sonora de Venècia del projecte públic d'Antoni Abad titulat *La Venezia che non si vede*. BLINDWIKI/LLULL